

Uchwała Nr LXVI/...../2023
Rady Miasta Radzyń Podlaski
z dnia 28 sierpnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) i art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426) Rada Miasta Radzyń Podlaski uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się Miejski Program Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023-2025 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Radzyń Podlaski.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdzono pod względem
d. u. o. a. d. o.
formalno-prawnym
v. p. v. Kowalczyk

Monika Słabosz

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie uchwalenia Miejskiego programu wspierania rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, miasto w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenia go w odpowiednie narzędzia. W tym celu między innymi opracowuje trzyletnie programy wspierania rodziny. Obowiązek ten wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Celem Programu na lata 2023-2025 jest rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, tworzonego przede wszystkim poprzez zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, poprawę funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej, a także opiekę nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji.

Niniejszy Program zawiera kierunki działań zmierzających do realizacji założonych celów, przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe, podjęcie uchwały jest uzasadnione.

BURMISTRZ MIASTA

Jerzy Rebek

Załącznik do uchwały Nr **LXVII**.../2023
Rady Miasta Radzyń Podlaskim
z dnia **28** sierpnia 2023 r.

**MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W RADZYNIU PODLASKIM NA LATA 2023-2025**

Radzyń Podlaski, 2023

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.....	4
3. DIAGNOZA SPOŁECZNA RODZIN ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA	5
3.1. Ludność Radzyna Podlaskiego	5
3.2. Sytuacja osób bezrobotnych.....	6
3.3. Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS	6
3.4. Piecza zastępcza	10
3.5. Demoralizacja, przestępczość nieletnich	10
3.6. Przemoc w rodzinie	12
4. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPARCIA RODZIN MIASTA.....	12
5. CELE PROGRAMU	14
6. ADRESACI PROGRAMU	15
7. REALIZATORZY PROGRAMU.....	16
8. FINANSOWANIE PROGRAMU	16
9. MONITOROWANIE PROGRAMU	16
10. OCZEKIWANE REZULTATY.....	17
11. PODSUMOWANIE	18

1. WPROWADZENIE

Rodzina stanowi podstawową komórkę społeczną, w której człowiek rodzi się, wzrasta i socjalizuje. To w niej, na człowieka mają wpływ jego najbliżsi, przeważnie rodzice, to tam człowiek przyswaja na zasadzie naśladownictwa oraz przez przekaz werbalny obowiązujące reguły działania. Przygotowuje się w ten sposób do wyjścia poza rodzinę i życia w społeczeństwie. Rodzina chcąc być czynnikiem wzrostu i rozwoju przygotowującym do życia w społeczeństwie, musi prawidłowo funkcjonować.

W zmieniającej się rzeczywistości dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze wpływają na rodzinę w sposób pozytywny, jednakże sprawiają również, że nie jest ona wolna od ich negatywnych wpływów, które prowadzą do problemów finansowych, uzależnień, przemocy, a nawet rozpadu rodziny.

W związku z powyższym, niezwykle ważne jest otoczenie rodziny należyłą uwagą i troską. Praca z rodziną wymaga odpowiedniego wsparcia, dlatego ważne jest podejmowanie działań interdyscyplinarnych, opartych na:

1. diagnozie sytuacji rodziny i najbliższego środowiska;
2. analizie przyczyn pojawiających się kryzysów;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców;
4. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej;
5. dążeniu do integracji i reintegracji rodziny.

Taką rolę zobowiązane są wypełniać najbliższe obywatelowi jednostki samorządu terytorialnego jakimi są gminy zarówno wiejskie jak i miejskie, co wynika z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie dyspozycją art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego, lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji takich jak: pomoc społeczną, szkołę, sąd i policję.

Niniejszy program jest kontynuacją trzyletniego programu, który był realizowany w latach ubiegłych tj. 2020-2022 z uwzględnieniem postępujących zmian społecznych i rodzaju zdiagnozowanych problemów. Stanowi realizację dyspozycji ustawowej, a zaproponowane w Programie działania są rozwinięciem planów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radzyń Podlaski na lata 2021-2025.

Podstawowym założeniem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych. Szczególną rolę w pracy z rodziną ustawodawca powierzył asystentom rodziny i pracownikom socjalnym, którzy swoją pracę wykonują z nią w bezpośrednim kontakcie.

2. PODSTAWA PRAWNA

Obowiązek opracowania i realizacji trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2033 r. poz. 1426). W myśl ww. art. gmina (miasto) zobowiązana jest również do tworzenia systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania te prowadzone są z uwzględnieniem przepisów, które normują m. in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.);
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1300);
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335);
10. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810);
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.);
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172);
13. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r., poz. 2230 z późn. zm.);
14. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103).

3. DIAGNOZA SPOŁECZNA RODZIN I ŚRODOWISKA LOKALNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI

Miejski Program Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu miasta Radzyń Podlaski, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m. in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Radzynie Podlaskim, rejestrów i sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim, danych Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim i danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim.

Punktem wyjścia do określenia zadań Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim oraz analiza społeczna Miasta Radzyń Podlaski zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radzyń Podlaski. Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje na temat liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu Radzyna Podlaskiego umieszczonych w pieczy zastępczej, skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim, sytuacji osób bezrobotnych oraz zakresu popełnianych przestępstw przez nieletnich. Przeprowadzono także analizę SWOT.

3.1. Ludność Radzyna Podlaskiego.

W Radzynie Podlaskim, według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku, zamieszkiwało 14721 osób, w tym 7661 kobiet i 7060 mężczyzn.

Od kilku lat obserwowany jest w mieście systematyczny, choć wprawdzie powolny spadek liczby mieszkańców. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela nr 1. Ludność Radzyna Podlaskiego i jego struktura według wieku w latach 2022–2022.

Wyszczególnienie		Liczba osób wg stanu na dzień:	
		31.12.2021 r.	31.12.2022 r.
Zameldowani ogółem		14910	14721
w tym:	kobiety	7746	7661
	mężczyźni	7164	7060
w wieku:	przedprodukcyjnym	2593	2503
	kobiety	1241	1211
	mężczyźni	1352	1292
	produkcyjnym	8921	8720
	kobiety	4154	4046
	mężczyźni	4767	4674
	poprodukcyjnym	3396	3498
	kobiety	2351	2404
mężczyźni	1045	1094	

Źródło: na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Radzynie Podlaskim.

Dane ogólnokrajowe dotyczące struktury społeczeństwa wskazują na postępujący proces jego starzenia. Podobną tendencję obserwujemy wśród społeczności radzyńskiej. Na podstawie przedstawionych powyżej danych lokalnych można zaobserwować wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dominującą grupę mieszkańców Radzyna Podlaskiego stanowi ludność w wieku produkcyjnym, choć w tej grupie populacji odnotowywany jest

systematyczny spadek. Większą część lokalnej społeczności stanowią kobiety. Jednak w roku 2022 w stosunku do roku 2021 zanotowano zmianę różnicy między przedstawicielami płci męskiej i żeńskiej w grupach osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. W grupach tych bowiem kobiety nie stanowią już większości. Natomiast w grupie osób w wieku poprodukcyjnym stale odnotowuje się znaczną przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Można na tej podstawie wnioskować, iż średnia długość życia kobiet jest znacznie wyższa niż mężczyzn. Może to również wynikać z różnego dla obu płci ustawowego wieku emerytalnego – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Pomimo wskazanych wyżej niekorzystnych tendencji demograficznych społeczność radzyńską należy postrzegać jako młodą.

Powyższe dane nie zawierają trudnej do oszacowania, z uwagi na dużą rotację, liczby ludności ukraińskiej, która przybyła na teren miasta po 24 lutego 2022 r. w związku z trwającym konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy. Są to w głównej mierze osoby starsze oraz kobiety z dziećmi, które również wymagają wsparcia i których nie można pominąć w opracowaniu programu na lata 2023–2025.

3.2. Sytuacja osób bezrobotnych.

Obszar województwa lubelskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Radzyń Podlaski, jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm, narkomania, przestępczość nieletnich. Skalę bezrobocia obrazują dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 2. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Radzyń Podlaski w latach 2021-2022.

Wyszczególnienie		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg stanu na dzień 31 grudnia	
		2021	2022
Ogółem		476	480
z czego:	kobiety	234	247
	mężczyźni	242	233

Źródło: na podstawie broszur „Rynek pracy w powiecie radzyńskim” Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim z lat 2021-2022.

3.3. Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS.

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej prawidłowe funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w imieniu miasta Radzyń Podlaski. Ponadto MOPS realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw o:

- świadczeniach rodzinnych;

- pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- dodatkach mieszkaniowych.

Tabela 3. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2021–2022 w stosunku do liczby mieszkańców miasta Radzyń Podlaski.

Wyszczególnienie	2021	2022
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	651	535
udział procentowy osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej stosunku do ogólnej liczby mieszkańców	4,37 %	3,63 %

Tabela nr 4. Świadczenia wypłacone przez MOPS Radzyń Podlaski w latach 2021–2022.

Kategoria świadczeń	Rzeczywista liczba świadczeń*	
	2021	2022
Świadczenia z pomocy społecznej	35895	33462
Świadczenia rodzinne (zasilek rodzinny)	8030	7068
Świadczenia alimentacyjne	1597	1519
Dodatki mieszkaniowe	1989	2295

*rzeczywista liczba świadczeń rozumiana jako suma miesięcznych wypłat przekazanych wszystkim uprawnionym świadczeniobiorcom

Źródło: na podstawie sprawozdań MOPS.

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa o pomocy społecznej określa przesłanki udzielania pomocy osobom i rodzinom. W ramach działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim pomocy w latach 2021–2022 udzielano w szczególności:

Tabela nr 5. Przesłanki przyznawania pomocy w latach 2021–2022 w MOPS Radzyń Podlaski.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinie	
	2021	2022	2021	2022
Bezrobocie	128	123	365	330
Długotrwała lub ciężka choroba	137	127	299	259
Niepelnosprawność	117	121	282	279
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych	47	33	172	105
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	35	186	169
w tym: wielodzietność	22	26	121	132
Bezdomność	11	11	14	11
Alkoholizm	34	29	61	44
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	2	12	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych	47	8	172	41
Narkomania	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	1	2	6	10

Zdarzenie losowe	0	0	0	0
Sieroctwo	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	5	5	8	7

Zródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2021–2022.

W 2022 roku różnymi dostępnymi formami pomocy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim objął wsparciem 302 rodziny, w których żyło 708 osób. Ilość środowisk, którym udzielono pomocy, była mniejsza niż w roku 2021.

Miasto Radzyń Podlaski na potrzeby realizacji zadań pomocy społecznej podzielono na 8 rejonów opiekuńczych, w których pracę z osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia prowadzą pracownicy socjalni. W zależności od rozeznaczonych w środowisku potrzeb pomoc jest przyznawana w formie pieniężnej lub niepieniężnej, w tym rzeczowej lub usługowej. Poniżej przedstawiono zakres udzielanego wsparcia w podziale na poszczególne kategorie.

Tabela nr 6. Rodzaje wsparcia udzielanego przez MOPS Radzyń Podlaski w latach 2021–2022.

Forma świadczeń	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
pieniężne	174	149	166	141	351	252
niepieniężne	257	262	176	175	532	511
praca socjalna	229	274	229	274	575	659

Zródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2021–2022.

W celu ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. ustanowiono wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023.

Tabela nr 7. Osoby objęte programem „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2021–2022.

Kategoria osób objętych programem		Liczba osób objętych programem	
		2021	2022
Liczba osób ogółem		332	300
z czego:	Dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej	63	59
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej	118	118
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podst. art. 7 ustawy o pomocy społecznej	163	127

Zródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2021–2022.

MOPS, poza przyznawaniem świadczeń pomocy społecznej, realizuje również zadania wynikające m. in. z ustaw o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Świadczenia alimentacyjne są formą pomocy państwa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, które nie mają możliwości wyegzekwowania alimentów od dłużnika. Natomiast system świadczeń rodzinnych stanowi wsparcie dla rodzin gorzej usytuowanych w wychowaniu dziecka (dzieci) oraz w sytuacji, kiedy w rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy.

Świadczenia przyznawane w ramach obu wymienionych systemów mają charakter pomocy materialnej, a więc wpływają korzystnie na sytuację ekonomiczną osób i rodzin

uprawnionych do ich otrzymywania. Skalę udzielanego w latach 2021–2022 wsparcia przedstawiono w dwóch poniższych tabelach.

Tabela nr 8. Świadczenia rodzinne wypłacone w latach 2021–2022.

Rodzaj świadczenia	Rzeczywista liczba świadczeń	
	2021	2022
zasiłek rodzinny	8030	7068
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	47	31
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	198	107
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	368	315
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1323	1284
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	692	687
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	483	422
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	154	125
zasiłek pielęgnacyjny	4042	4038
świadczenie pielęgnacyjne	1095	1103
specjalny zasiłek opiekuńczy	34	14
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	101	67

Źródło: na podstawie danych za lata 2021–2022 udostępnionych przez Dział Świadczeń Rodziny MOPS.

Tabela nr 9. Świadczenia alimentacyjne wypłacone w latach 2021–2022.

Rodzaj świadczenia	Rzeczywista liczba świadczeń	
	2021	2022
Fundusz alimentacyjny	1597	1519

Źródło: na podstawie danych za lata 2021–2022 udostępnionych przez Dział Funduszu Alimentacyjnego MOPS.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodziny służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec asystentury ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Tabela nr 10. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2021–2022.

		Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	
		2021	2022
Ogółem		9	8
z czego:	dobrowolna współpraca	9	6
	zobowiązanie przez sąd	0	2

Źródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2021–2022.

3.4. Piecza zastępcza.

Zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii zagrażają zdrowemu stylowi życia i prowadzą do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych problemach, uciekają w nałogi, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki (formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna oraz rodzinny dom dziecka), na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Tabela nr 11. Dzieci z terenu miasta Radzyń Podlaski umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2021–2022 oraz odpłatność za pobyt.

Wyszczególnienie	Dzieci z miasta Radzyń Podlaski umieszczone w pieczy zastępczej	
	2021	2022
Liczba dzieci z miasta Radzyń Podlaski umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych	21	24
Kwota odpłatności w zł	127.373,14	175.166,13

Źródło: na podstawie rocznych sprawozdań MOPS za lata 2021–2022.

3.5. Demoralizacja, przestępczość nieletnich.

Bierność wychowawcza rodziców jest wykorzystywana przez dzieci najczęściej w niewłaściwy sposób, brak reakcji rodzica na negatywne zachowanie, zostaje odczytywane przez dziecko jak przyzwolenie na dane postępowanie i powoduje systematyczne oddalanie się go od istniejącego, akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości i norm. Takie dzieci najczęściej popadają w konflikty z prawem, nie realizują obowiązku szkolnego. W obecnych realiach to głównie dzieci i młodzież szkolna przysparza rodzinom najwięcej problemów wychowawczych. Potwierdzają to statystyki policyjne dotyczące udziału nieletnich i małoletnich w czynach karalnych i wykazujących przejawy demoralizacji. Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji dotyczące terenu miasta Radzyń Podlaski sygnalizują ogólny problem.

Tabela nr 12. Czyny karalne o znamionach wykroczenia popełnione przez nieletnich w latach 2021–2022.

Wyszczególnienie	Wykroczenia popełniane przez nieletnich		
	2021	2022	
Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych o znamionach wykroczenia	10	18	
Liczba czynów karalnych o znamionach wykroczenia ogółem	13	21	
z czego z art.:	65 § 2 KW – wprowadzenie w błąd organu państwowego lub instytucji	2	0
	86 § 1 KW – kolizja drogowa	2	1
	87 § 1a KW – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu	0	2

88 KW – prowadzenie nieoświetlonego pojazdu	0	1
94 § 1 KW – prowadzenie pojazdu bez uprawnień	2	3
97 KW – naruszenie przepisów o bezpieczeństwie lub porządku ruchu	1	1
98 § 1 KW – zagrożenie poza drogą publiczną	1	0
119 § 1 KW – kradzież	5	13

Źródło: na podstawie danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim.

Na terenie miasta Radzyń Podlaski w 2022 r. 18 nieletnich popełniło 21 czynów karalnych o znamionach wykroczenia. Natomiast w 2021 r. nieletni popełnili 13 wykroczeń. Porównując lata 2021 i 2022 stwierdzić należy, że wartości dotyczące czynów karalnych o znamionach wykroczenia mają tendencję wzrostową. Szczególny wzrost zauważalny jest w ramach art. 119 § 1 kodeksu wykroczeń tj. kradzieży o wartości nieprzekraczającej 500,00 zł co potwierdza tendencję występującą w skali całego kraju. Współcześnie, dzieci są „ofiarami pędzącej kultury konsumpcyjnej”, która opanowała cały świat.

Tabela nr 13. Czyny karalne o znamionach przestępstwa popełnione przez nieletnich oraz liczba nieletnich sprawców w latach 2021–2022.

Wyszczególnienie		Przestępstwa popełniane przez nieletnich	
		2021	2022
Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych o znamionach przestępstwa		10	8
Liczba czynów karalnych o znamionach przestępstwa popełnionych przez nieletnich ogółem		10	8
z czego z art.:	151 § KK – namowa i pomoc do samobójstwa	0	1
	158 § 1 KK – bójka i pobicie	3	1
	160 § 1 KK – narażenie człowieka na niebezpieczeństwo	1	0
	177 § KK – spowodowanie wypadku	1	0
	200 § 1 KK – seksualne wykorzystanie małoletniego	0	1
	202 § 1 KK – kazirodztwo	0	1
	275 § 1 KK – posługiwanie się cudzym dokumentem	0	1
	278 § 1 KK – kradzież	1	1
	286 § 1 KK – oszustwo	1	0
	288 § 1 KK – zniszczenie mienia	1	1
	289 § 2 KK – zabór pojazdu w celu krótkotrwałego użycia	1	0
	190a § 1 KK – uporczywe nękanie, stalking	1	0
	191 § 1 KK – zmuszanie do określonego zachowania	0	1

Źródło: na podstawie danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim.

Na terenie miasta w 2022 r. nieletni popełnili 8 czynów karalnych o znamionach przestępstwa, natomiast w 2021 r. nieletni popełnili 10 przestępstw.

3.6. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest pojęciem szerokim i może odnosić się do wszystkich członków rodziny. Może również występować w różnych relacjach takich jak: ojciec-matka, matka-babcia, ojciec dziecko itd. Odnosząc się do przemocy jednej dorosłej osoby wobec drugiej, rodzica wobec rodzica, szczególnie należy pamiętać o dzieciach, które to najczęściej są świadkami owej przemocy, o krzywdach wyrządzanych im w tej sytuacji. Chodzi zarówno o krzywdę psychiczną będącą skutkiem „bycia świadkiem” mimowolnym obserwatorem zdarzeń, aktów agresji, jak też o działania przemocowe skierowane bezpośrednio przeciwko dziecku. Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu są często zapomnianymi jej ofiarami.

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskiej realizuje Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025 przyjęty uchwałą Nr XXIV/153/2021 Rady Miasta Radzyna Podlaskiego z dnia 28 stycznia 2021 r.

Tabela nr 14. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem instytucji wszczynającej procedurę „Niebieskie Karty” w latach 2021–2022.

		Wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”	
		2021	2022
Ogółem		28	33
w tym przez:	Komendę Powiatową Policji	24	26
	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	4	7

Źródło: na podstawie sprawozdań z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Miasta Radzyna Podlaskiego.

Analiza danych zawartych w powyżej tabeli wskazuje, że procedurę „Niebieskie Karty” w 2022 r. uruchomiono 33 razy. W stosunku do roku poprzedniego, nastąpił nieznaczny wzrost tj. o 2 wszczęcia więcej procedury „Niebieskie Karty”.

Zarówno w roku 2021 jak i 2022 instytucją najczęściej wszczynającą procedurę była Policja. Wypełnione przez nią formularze „Niebieska Karta – A” były następstwem przeprowadzonych interwencji policyjnych związanych z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Drugim organem wszczynającym procedurę ww. latach był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczba wszczętych przez MOPS spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” wynikała ze zgłoszeń i obserwacji pracowników socjalnych. Inne uprawnione do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” podmioty tj. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje oświaty jak i ochrony zdrowia nie uruchomiły żadnej procedury „Niebieskie Karty”.

1. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPARCIA RODZINY

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny. Analizę SWOT w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania:

- czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądaną rozwój?
- jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 15. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny.

MOCNE STRONY	SLABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie zakrojone akcje informacyjne w celu profilaktyki rozwoju patologii, uzależnień, przemocy w rodzinie itp.;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ciągle podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek i ośrodków działających na rzecz dziecka i rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostateczne środki finansowe na zaspokojenie bieżących potrzeb ośrodków i jednostek oraz na rozwinięcie prowadzonej działalności kształcenia zasobów ludzkich;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczające środki finansowe na realizację zadań w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak zintegrowanej informacji na temat instytucji działających na rzecz pomocy i zapewnienia bezpieczeństwa rodzinie;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie opieki;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrzeba uzupełnienia działań placówek opiekuńczo- wychowawczych;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niski budżet na szkolenia i kształcenie kadry oraz działania własne jednostek świadczących usługi z zakresu pomocy dziecku i rodzinie;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie w Urzędzie Miejskim biura Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych do obsługi szkół samorządowych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczona oferta alternatywnych form spędzania wolnego czasu, brak świetlic dla młodzieży zagrożonej demoralizacją;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymujący się odsetek osób bezrobotnych;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze rozwinięta sieć instytucji, stowarzyszeń i organizacji zajmujących się działalnością profilaktyczną oraz udzielaniem wsparcia rodzinom niewydolnym wychowawczo; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ znaczne obciążenie zawodowe pracowników socjalnych i innych pracujących na rzecz rodzin;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze rozwinięta sieć stowarzyszeń działających na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezadowalający poziom wynagrodzeń pracowników instytucji pomocowych.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój rodzinnych form opieki zastępczej; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zatrudnienie asystenta rodziny pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku; 	

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrowolna współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zagrożenia uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży (np. internet);
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prace nad uporządkowaniem regulacji prawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i spędzaniem z nim wolnego czasu;

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost rodzajów świadczeń na rzecz rodzin; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osłabienie tradycyjnych więzi rodzinnych („pędy życia”), wzrastająca liczba rodzin wieloproblemowych.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (organizacje non-profit); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ propagowanie informacji prorodzinnych i prospołecznych w mediach; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zła sytuacja ekonomiczna na rynku, wysoki wzrost cen produktów i usług;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia ubóstwa”;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost liczby podmiotów pozyskujących zewnętrzne dotacje na szkolenia i kształcenie kadry; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trudności we wczesnym zdiagnozowaniu rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.

1. CELE PROGRAMU

Cel główny: **Rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**

Głównym przesłaniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie to powinno zostać udzielone rodzinie jak najwcześniej, tak by działać profilaktycznie, zapobiegając rozwojowi zaburzeń i patologii w początkowym stadium.

Realizacja celu głównego będzie dokonywana poprzez realizację **3 celów szczegółowych:**

1. Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących;
2. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej;
3. Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji.

Cel szczegółowy nr 1		
Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących		
Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Termin
1.1. Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami, rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzających potrzebę ubiegania się o pomoc	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
1.2. Współpraca z kuratorami sądowymi, Policją, szkołami, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych;	MOPS Radzyń Podlaski Sąd, KPP, placówki oświatowe	2023-2025
1.3. Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
1.4. Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla osób doznających przemocy sprawców przemocy domowej;	MOPS Radzyń Podlaski Zespół Interdyscyplinarny MKRPA, PP-P	2023-2025

1.5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej;	MOPS Radzyń Podlaski Zespół Interdyscyplinarny MKRPA, PCPR, placówki oświatowe	2023-2025
1.6. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
1.7. Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	pracownicy socjalni, asystent rodziny	2023-2025

Cel szczegółowy nr 2		
Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej		
Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Termin
2.1. Udzielanie informacji o możliwościach uzyskania świadczeń rodzinnych, wychowawczych i pielęgnacyjnych;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
2.2. Pomoc finansowa skierowana do rodzin o niskim dochodzie;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
2.3. Objęcie dożywianiem w placówkach oświatowych wszystkich potrzebujących dzieci z terenu miasta Radzyń Podlaski;	MOPS Radzyń Podlaski, placówki oświatowe	2023-2025
2.4. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom niewydolnym z przeznaczeniem na zakup podręczników i przyborów szkolnych;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
2.5. Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin, rodzin zagrożonych patologią.	MOPS Radzyń Podlaski, PCPR	2023-2025

Cel szczegółowy nr 3		
Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji		
Nazwa zadania	Podmiot realizujący	Termin
3.1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m. in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
3.2. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie;	MOPS Radzyń Podlaski Zespół Interdyscyplinarny PCPR, PP-P	
3.3. Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
3.4. Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPS Radzyń Podlaski	2023-2025
3.5. Pomoc w nauce szkolnej dzieciom objętym wsparciem asystenta rodziny/ bądź dzieciom uczęszczającym do świetlic socjoterapeutycznych	Asystent rodziny /świetlice socjoterapeutyczne	2023-2025

1. ADRESACI PROGRAMU

Miejski Program Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie miasta Radzyń Podlaski. Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy

o pomocy społecznej określającym rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Zauważyć należy, iż rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa czy więzi pokrewieństwa, zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Adresatami programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej, rodziny zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, jak również rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

2. REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Program Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 został oparty na założeniu, że jest to proces ciągłych, pełnych, zorganizowanych i skoordynowanych działań, realizowanych przez wiele podmiotów zaangażowanych w pracę dla dobra rodzin i ich dzieci. Program realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie przy udziale:

1. Urzędu Miasta w Radzynie Podlaskim;
2. Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Miasta Radzyń Podlaski
3. Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radzynie Podlaskim;
5. Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim;
6. Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim;
7. Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim;
8. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Radzynie Podlaskim;
9. Świetlic środowiskowych w Radzynie Podlaskim;
10. Placówek oświatowych;
11. Placówek służby zdrowia;
12. Organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych.

3. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 są:

1. środki własne z budżetu miasta;
2. środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;
3. środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne, np. środki unijne.

4. MONITOROWANIE

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitorowanie i ocena jego realizacji. Wskazane działania będą miały za zadanie ocenę

skuteczności Programu, co pozwoli na bieżące podejmowanie ewentualnych działań korygujących.

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 w mieście Radzyń Podlaski jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji rodzin i dzieci, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie przedstawiał Radzie Miasta w Radzynie Podlaskim sprawozdanie z realizacji Programu do 31 marca każdego roku.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość interwencji kryzysowych;
2. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach;
3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin;
4. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo;
5. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej;
6. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną;
7. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
8. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
9. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych;
10. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania;
11. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej;
12. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
13. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, przedszkolu.

5. OCZEKIWANE REZULTATY

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny;
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka;
3. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka;
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
5. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej;
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych;
7. Poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny;
8. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji;
9. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

6. PODSUMOWANIE

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą wpływa na rozwój emocjonalny i intelektualny młodego pokolenia. Rodzina jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze.

Problem dzieci zaniedbanych oraz funkcjonowania rodzin problemowych dotyczy wielu dziedzin polityki społecznej i tylko kompleksowe podejście do tego zagadnienia i ścisła współpraca wielu instytucji państwowych i pozarządowych, szczególnie na poziomie lokalnym, najbliższym dziecku, przyczynia się do zmniejszenia skali niekorzystnych zjawisk w tym obszarze.

Istotą rozwiązań, ujętych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest spójny system narzędzi opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza nią. Dlatego też przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyły na gminy obowiązek prowadzenia pracy z rodziną w środowisku, aby wzmocnić rodziny zagrożone czasową utratą prawa do wychowywania dzieci. Sprawą kluczową dla samorządów gmin jest odpowiedni do potrzeb i sytuacji rodziny dobór narzędzi jej wsparcia. Właśnie w tym zakresie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje samorządom pewną swobodę, czyniąc część świadczeń obligatoryjnymi, a część fakultatywnymi lub rozkładając w czasie – tak jak to ma miejsce w przypadku asystenta rodziny – ich obligatoryjność. Tym samym ww. ustawa podkreśla prawo władz samorządowych do prowadzenia własnej polityki rodzinnej, z uwzględnieniem specyfiki problemów społecznych oraz posiadanych zasobów.

Drogą zahamowania zjawiska kierowania dziecka do pieczy zastępczej jest intensyfikacja pracy z rodziną biologiczną dziecka, głównie poprzez kierowanie do niej działań z zakresu profilaktyki uzależnień, poradnictwa rodzinnego i kształtowania umiejętności wychowawczych. Dane dotyczące przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sposób jednoznaczny podkreślają wagę działań profilaktycznych i pracy z rodziną w działaniach na rzecz ograniczania liczby dzieci umieszczanych poza rodziną.

Głównym założeniem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 jest podejmowanie działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załazkowej już istnieją. Działając w myśl zasady „lepiej zapobiegać niż leczyć”.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Radzynie Podlaskim na lata 2023–2025 zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci. Wskazane zadania do realizacji celów zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające. Należy podkreślić, że wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności. W rodzinę należy inwestować i wierzyć w możliwość samodzielnego wykonywania podstawowych funkcji. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swej dorosłości kształtują społeczeństwo. Dzięki uzyskanemu przez rodzinę wsparciu zmieniają się relacje panujące w rodzinie, eliminowane są błędy wychowawcze, rodzice dzięki stałemu motywowaniu przez asystenta rodziny biorą udział w różnego rodzaju terapiach odpowiednich do występujących problemów, dzieci uczestniczą w zajęciach pozaszkolnych

odpowiednich do występujących problemów, dzieci uczestniczą w zajęciach pozaszkolnych i w zajęciach z pedagogiem. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

Z uwagi na przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, wśród których przeważają uzależnienia rodziców i bezradność w prawach wychowawczych, konieczne jest podejmowanie przez miasto dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia liczby zatrudnionych w mieście asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych, intensyfikacji profilaktyki uzależnień oraz poradnictwa rodzinnego.